

Duurzame verbindingen, samen ondernemen

Jaarplan 2025

November 2024

Inhoud

Inleiding	3	Nieuwe verbindingen naar onderwijs en arbeidsmarkt	18
Onze rol	3	Human Capital Agenda	18
Doorontwikkelen in een bijzondere omgeving	4	Directeur voor 1 Dag - HortiHeroes concept	20
Verhouding tot de Economic Board Duin en Bollenstreek	4	Vier de Lente	20
Onze visie	4	Bollenjongens	21
Doelstellingen Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek	5	FUTURE Bollenstreek	22
		Tuinbouwjongeren opleidingsprogramma	
		Greenports - Provincie ZH	23
Jaarplan 2025	6	Bollenscenario's	24
Ruimte	6	Resilient Delta	
Project Pilot met vrijwillige ruilverkaveling	6	Serious Game	25
Project 'Schuifruimtepuuzel'	8	Doelgroep groene studenten	26
Kennis en innovatie	10	Doelgroep niet-groene studenten	26
Campusvorming	10	Seizoenshuisvesting	27
Fieldlab/Demoveld	13	Brede welvaart	28
Verduurzaming	14	Permanent Platform voor strategisch overleg	29
Energie	14	Bestuur	30
Water/bodem/gewasbescherming	14	Bezetting	30
Regiocertificering	15	Begroting	33
Inzet van drone- en ai technologie in de sierteelt	16		
PPS Bollen, Bodem en Aaltjes	16		
Kennis Op Maat	16		
Verpakkingen/grondstoffen/reststromen	17		

Deel 1 Inleiding

In dit document beschrijven we de doelen, thema's en activiteiten waar het Greenport team het komende jaar mee aan de slag gaat. Veelal gaat dit om een voorzetting van eerder opgestarte activiteiten.

In het vorige jaarplan hebben we ook de meerjarenvisie van Greenport Duin- en Bollenstreek weergegeven. Deze visie is separaat beschikbaar. Een speerpunt voor dit jaar is komen tot een gezamenlijke, gedeelde en gedragen visie vanuit de ondernemers in de streek. Draagvlak voor de manier waarop we daar komen, de partijen die we betrekken en de manier waarop we deze gezamenlijk uitdragen, inzetten en eigenaarschap in nemen. Het doel daarbij is de visie, maar vooral ook de reis ernaartoe: wat ga jij met jouw bedrijf doen en hoe past dit in de streek? Wat is er nodig en hoe kunnen ondernemers elkaar daarin ondersteunen of hulp krijgen in transitie. Daar sluit campusvorming naadloos op aan. De ervaringen met het Demoveld Bollenstreek (gestart najaar 2023) én het samenwerken met onderwijs, onderzoekers en ondernemers in 2024 om te komen tot een meerjarig Fieldlab Bollenstreek zijn positief.

Ons doel: komen tot een vastere vorm, die wortelt en vervolgens bloeit in de streek. Net zoals eerder Unmanned Valley en NL Space Campus ons voor gingen en ook Keukenhof, wat een toonbeeld van samenwerking vanuit de sierteelt is.

ONZE ROL

Om de veranderingen die de maatschappij vraagt en die voortkomen vanuit autonome ontwikkelingen in de maatschappij te vertalen naar en in Greenport Duin- en Bollenstreek is een gezamenlijke aanpak vanuit bedrijfsleven, onderwijs en overheid nodig. De triple helix. Dat is waar wij als Greenport voor staan: wij creëren en onderhouden een netwerk dat de sector en de regio verder helpt. Door initiatief te nemen, deze te laten groeien en te verbinden, door activiteiten zichtbaar en resultaten tastbaar te maken nemen wij de omgeving mee. We doen dit voor de Duin- en Bollenstreek, samen met de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijk, Teylingen en Katwijk, provincie Zuid-Holland, Economic Board Duin en Bollenstreek (hierna: EBDB), onderwijs- en kennisinstellingen (in, om en buiten de streek), het bedrijfsleven (toelevering, productie en handel) en met ons gezicht naar de

samenleving. Dus in samenwerking met niet-gouvernementele organisaties, zoals het Cultuur Historisch Genootschap, Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek, milieuorganisaties, Circulair West, ANLV Geestgrond en nog vele anderen. We zijn immers onderdeel van een ecosysteem dat verder rijkt dan onze directe stakeholders en hierin is een goede mix belangrijk: de 'biodiversiteit' is ook hier aanwezig.

DOORONTWIKKELEN IN EEN BIJZONDERE OMGEVING

De Duin- en Bollenstreek is een uniek gebied, voor iedereen in binnen- en buitenland direct als zodanig herkenbaar door haar combinatie van landschapselementen en natuur, door de aard van haar bedrijvigheid en door haar rijke historie. Dat unieke karakter, waarin het mooi wonen, werken en recreëren is, en waar de sierteelt een belangrijk onderdeel van uitmaakt willen we behouden. Dat betekent de stappen zetten die hieraan bijdragen en combinaties maken waarin een gezonde economie samengaat met een gezonde ecologie die leidt tot welvaart waar ieder in de streek aan bij kan dragen en uit kan putten. Dan gaat het over inkomen, welbevinden, gezondheid, kansen, onderwijs, werken, wonen en recreëren. Brede welvaart voor iedereen.

VERHOUDING TOT DE ECONOMIC BOARD DUIN EN BOLLENSTREEK

De Economic Board Duin en Bollenstreek (EBDB) heeft als taak het ontwikkelen van strategieën en programma's voor duurzame groei. Deze board is

opnieuw geformeerd in 2024 en is inmiddels van start gegaan met projecten en activiteiten. De doelstellingen van de EBDB en Greenport DB liggen in elkaars verlengde. Vanuit de gemeenten is het de bestuurlijke wens dat de EBDB en Greenport DB integreren. Hiervoor worden verschillende scenario's ontwikkeld en deze zullen in 2025 aan de besturen en stakeholders worden voorgelegd.

ONZE VISIE

Juist in een gebied als de Bollenstreek waar wonen, werken, recreëren en natuur nauw verbonden zijn, is het belangrijk deze onlosmakelijk met elkaar verbonden facetten in het oog te houden. Vrijwel in alle gevallen, of het nu gaat om het aanleggen van nieuwe wegen of het verduurzamen van bedrijfsactiviteiten, raakt dit andere thema's. Dat vraagt om een helder inzicht in zowel de uitdagingen, als de verschillende oplossingen, zodat de belangen goed tegen elkaar afgewogen kunnen worden in de besluitvorming van ondernemingen, overheden en kennisinstellingen in het gebied. Greenport Duin- en Bollenstreek draagt hieraan bij.

De groene sector is na de zorgsector de belangrijkste drager van de economie van deze streek. In het schema hieronder staan de belangrijkste thema's en doelstellingen op hoofdlijnen.

Op het gebied van duurzaamheid is met name winst te behalen als het gaat om de kwaliteit van water en bodem door minder chemische gewasbescherming

Ondernemen

- Ruimte voor (nieuw) ondernemerschap (fysiek en mentaal)
- Voldoende talent beschikbaar
- Woonruimte internationale medewerkers
- Innoverende manieren van samenwerken

Duurzaamheid

- Energietransitie
- Circulariteit
- Water en bodem verbeteren
- Slimme(re) verkeersstromen

Onderwijs & onderzoek

- Bekend maakt bemind: Verlieft op de Duin- en Bollenstreek
- Verbinden groen en niet-groen onderwijs met het bedrijfsleven
- Leren van en in de streek
- Regionale kennispartijen verbinden

Brede regionale welvaart

- Leefbaarheid
- Gelijke kansen arbeidsmarkt
- Bollenstreektoerisme met nieuwe verdienmodellen
- Cross-overs tussen verschillende sectoren in de regio

in te zetten en slimmer/gerichter te werken. Het duurzamer maken van de sierteeltsector in de Duin- en Bollenstreek is één van de belangrijkste opgaven waar we met de sector aan werken. Dit zorgt voor een gezonde(re) woon- en werkomgeving en schone producten die de wereld over gaan. De activiteiten die we vandaag ontplooiën doen we met het oog op de lange(re) termijn, om de sierteeltsector in deze regio een gezonde toekomst te laten houden. Met de lange(re) termijn bedoelen wij de wereld van 2030, 2040 en verder.

Kijken doen wij vanuit een breed perspectief: welvaart en welzijn in de regio, duurzaamheid in de breedste zin van het woord en voldoende innovatie, rendement en financieringsmogelijkheden om (de noodzakelijke) stappen hierin mogelijk te maken.

We werken vanuit de visie dat deze streek niet de grootste is, als het gaat om het areaal sierteelt, maar groot is in de bijdrage (kennis, kunde en handel) die ze voor de totale sector biedt in Nederland en voor haar inwoners op het gebied van om wonen, natuurwaarde, werken en recreëren. Toeristen en dagjesmensen weten de streek goed te vinden en internationaal is deze streek een visitekaartje voor Nederland.

DOELSTELLINGEN STICHTING GREENPORT DUIN- EN BOLLENSTREEK

De statutaire doelstelling is: "Het behouden en versterken van de van de economische en duurzame prestaties van de sierteeltsector in de breedste zin van het woord en van de sectoren die daarmee verband kunnen houden, met behoud van de woon-aantrekkelijkheid en de landschappelijke kwaliteit."

We doen dit door:

- 1) het ontwikkelen en in stand houden van een permanent platform/netwerk voor strategisch overleg op het gebied van de sierteeltsector
- 2) het initiëren, stimuleren, (doen laten) ontwikkelen en uitvoeren van innovatief onderzoek, onderwijs en activiteiten ontplooiën
- 3) het realiseren van een kennisinfrastructuur en kennisoverdracht.

De belangrijkste uitdagingen in Greenport Duin- en Bollenstreek liggen op het vlak van:

- Ruimte;
- Kennis en innovatie;
- Verduurzaming;
- Arbeid;
- Brede welvaart.

Jaarplan 2025

We hebben het jaarplan ingedeeld op thema:

- Ruimte;
- Kennis en innovatie;
- Nieuwe verbindingen naar onderwijs en arbeidsmarkt;
- Seizoenshuisvesting;
- Brede welvaart.

Ruimte

Het ligt in de lijn der verwachting dat in het tweede kwartaal van 2025 de herziening van de Intergemeentelijke Structuur Visie (hierna: ISG) van de gemeenten in de Duin- en Bollenstreek wordt afgerond en vastgesteld. Daarmee is dan het kader geactualiseerd waarin de ruimtelijke ontwikkeling en herstructurering van de land- en tuinbouw wordt vormgegeven in dit gebied. Greenport Ontwikkelings Maatschappij (hierna: GOM) heeft in de uitvoering van de ISG de rol als regionaal ontwikkelbedrijf. Greenport Duin- en Bollenstreek levert input voor het beleid in de ISG. Daarnaast stimuleren wij initiatieven die leiden tot een slimmer gebruik van de ruimte of initiatieven die teeltruimte kosten, maar dan per saldo waarde toevoegen. Voor de sierteelt is het van groot belang om voldoende kwalitatief hoogwaardige teeltgrond te hebben in de streek. Daarbij gaat het niet alleen om hectaren, maar ook om de ontsluiting, grootte van bouwblokken en de verkaveling. Zeker in deze streek, omringd door steden, is er druk vanuit andere opgaven. Duidelijkheid en zekerheid op langere termijn blijven nodig om speculatie tegen te gaan en het ecosysteem in stand te houden. Voor ons als Greenport gaat het niet alleen om de hoeveelheid ruimte en de verkaveling en ontsluiting, maar ook om de kwaliteit van het landschap. Denk daarbij aan: open zichtlijnen, het tegengaan en opruimen van verrommeling, maar ook biodiversiteit en het anticiperen op – de effecten

van – klimaatverandering. Dit is in lijn met provinciaal beleid.

PROJECT PILOT MET VRIJWILLIGE RUILVERKAVELING

Land- en Tuinbouw Organisatie (hierna: LTO) heeft via Stichting Kavelruil ervaring met vrijwillige ruilverkaveling op een aantal plaatsen in Nederland. Dit concept is in 2012 gepresenteerd aan bestuurders van LTO en KAVB Kring Bloembollenstreek. Een eerste inventarisatie heeft uiteindelijk niet geleid tot verkaveling. We denken dat nu de tijd er rijp voor is. Vrijwillige ruilverkaveling kan leiden tot:

- Een betere ontsluiting van de kavels;
- Betere bouwblokken;
- Verhoging van de gemiddelde kavelgrootte;
- De mogelijkheid om natuur en ecologische wensen in te passen. Zoals meer natuurelementen in het landschap (de blauw-groene dooradering), verbetering van de waterkwaliteit en gehoor geven aan wensen op het gebied van biodiversiteit;
- Daarnaast speelt de Kamerbrief 'Water en Bodem sturend' een belangrijke rol. In toenemende mate betekent dit dat de beschikbaarheid van voldoende beregeningswater als verantwoordelijkheid bij ondernemers komt te liggen omdat we tegen de grenzen van het bodem- en watersysteem gaan lopen als gevolg van klimaatverandering.

Het plan is om een pilot met vrijwillige ruilverkaveling

uit te voeren in de Hoogeveense Polder in de gemeenten Lisse en Noordwijk. De motivatie voor deze locatie:

- Slecht verkaveld en ontsloten;
- De mogelijkheid om uit de buurt van bebouwing te blijven;
- Overzichtelijk qua oppervlakte en aantal ondernemers; we willen niet te groot beginnen.

Provincie Zuid-Holland (hierna: PZH) steunt deze aanpak in de vorm van een pilot. In 2025 gaan we van start in de vorm van een pilot, dat is later dan oorspronkelijk gepland.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, GOM (levert informatie), LTO, LTO Duin- en Bollenstreek en KAVB Kring Bloembollenstreek, de gemeenten Lisse en Noordwijk en PZH. Andere relevante stakeholders, zoals Living Lab B7 en Cultuur Historisch Genootschap, worden geraadpleegd.

Onze rol

Verbinder en projectpartner, we organiseren mee en dragen de resultaten uit.

Planning

Er is inmiddels commitment en GOM wordt

opdrachtgever voor Stichting Kavelruil. Totale doorlooptijd is langer dan een jaar en we verwachten het eerste meetmoment/evaluatie september 2025.

Doel

In 2025-2026 vaststellen of vrijwillige kavelruil een geschikt middel is om de hierboven genoemde doelen te behalen. Is dit het geval dan willen we dit middel breder en langduriger in gaan zetten.

Benodigde middelen

Inzet Stichting Kavelruil, uren telers, GOM, communicatie met de omgeving, overleg en afstemming. Kosten voor Greenport DB betreft beperkte inzet programmamanager en communicatiemedewerker. Mogelijk dragen wij (financieel) bij aan het organiseren van een bijeenkomst. Stichting Kavelruil wordt betaald door GOM.

Status

Start in 2025.

PROJECT 'SCHUIFRUIMTEPUZZEL'

Parallel aan de pilot in de Hoogeveense Polder willen we een groter onderzoek uitvoeren in de Duin- en Bollenstreek. Wat zijn de wensen van de agrarische ondernemers? Hebben zij opvolging? Willen zij uitbreiden? Reconstrueren? Veranderen van teelt? Het bedrijf verplaatsen? Wat betekent dit voor het ruimtegebruik in de streek?

Een eerder onderzoek in Greenport Aalsmeer wijst uit dat er per saldo minder ruimte nodig gaat zijn voor de glastuinbouw in hun werkgebied. Eerder onderzoek in de Duin en Bollenstreek (LTO 2021) geeft aan: weliswaar minder ondernemers over een aantal jaar, maar: de totale ruimtebehoefte blijft hetzelfde.

Inzicht in de ruimtebehoefte, maar ook in mogelijke verschuivingen, geeft de mogelijkheid om eerder in te spelen op deze ontwikkeling en vrij te komen ruimte in te zetten voor herontwikkeling of deze in te zetten ten dienste van de sector en van de leefomgeving. Denk aan het toevoegen van natuurelementen, waterberging en -buffering en een

betere herverkaveling, maar ook ten behoeve van energie(opwekking). Dit heeft alleen kans van slagen als de uitgangspunten van de ISG ongewijzigd blijven, of anderszins het tegengaan van speculatie wordt geborgd. Vertrouwen en betrouwbaarheid in dit proces zijn, evenals duidelijke spelregels, van groot belang. Dit kan leiden tot nieuwe inzichten die we bij een vervolg op de pilot ruilverkaveling (zie hierboven) in kunnen zetten. We gaan dan meer kijken vanuit wat er over 20 jaar nodig zal zijn vanuit de ondernemers, wat dit betekent, zodat gebiedsontwikkeling mogelijk wordt en er uitgewisseld kan worden.

Doel

Vaststellen hoe het beoogde ruimtegebruik in de Duin- en Bollenstreek voor de agrarische sector er uit ziet (kwalitatief en kwantitatief) op basis van een actuele inventarisatie onder de grondeigenaren, maar vooral ook hoe deze er uit zal gaan zien op langere termijn (10 en 20 jaar verder). Deze informatie kan dienen als vertrekpunt voor vrijwillige kavelruil maar ook voor beleid met betrekking tot agro- en ruimte gerelateerde vraagstukken

zoals: waterberging, huisvesting internationale medewerkers, mogelijkheden om te recirculeren of bijvoorbeeld voor biomassavergisting, lokale energieopwekking en -clustering en agro-toerisme. Dit vraagt om een open blik en creativiteit. We willen zicht hebben op de bedrijven die verder willen (en hoe), maar ook op mogelijkheden die gaan ontstaan.

Betrokken partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, LTO Duin- en Bollenstreek, KAVB Kring Bloembollenstreek, de gemeenten in de streek, PZH en GOM.

Planning

We gaan van start na de vaststelling van de ISG in 2025. Daarbij willen we onze capaciteit slim inzetten. In ieder geval deze inventarisatie in 2025 in één of twee polders in de streek uitvoeren en/of met de grootste grondbezitters.

Als de uitkomsten hoopgevend zijn, dat wil zeggen: dit levert nieuwe informatie en inzichten en kansen op voor het ruimtelijk beleid, dan deze inventarisatie in 2025 completeren.

Benodigde middelen

Pilot met twee polders: EUR 45.000,-. Hiervoor zoeken we financiering vanuit PZH (PP-landelijk gebied) en vanuit GOM. Mocht dit toch niet binnen de doelstellingen van GOM passen dan is EDBD mogelijk een alternatief want het gaat om strategische gebiedsontwikkeling. We gaan uit van een verdeling: PZH: EUR 15.000,- en GOM/EBDB EUR 30.000,-. Inbreng vanuit Greenport DB in beperkt aantal uur programmamanager en communicatiemedewerker. We willen hier een externe partij voor inzetten vanwege capaciteit en deskundigheid.

Status

Wens om hier in 2025 mee te starten omdat deze inzichten van groot belang zijn voor toekomstig beleid. GOM staat hier positief tegenover. Het ISG-proces willen we niet beïnvloeden en wachten tot dit afgesloten is.

Kennis en innovatie

We zien het als onze rol om in beeld te brengen wat de ontwikkeling van de streek kan zijn, vanuit ondernemers gezien, en er mede voor zorg te dragen dat dit vorm krijgt door dit te faciliteren.

CAMPUSVORMING

Mooie voorbeelden van campusvorming in de streek zijn Unmanned Valley in Katwijk, Leiden Bioscience Park en het Space Cluster (ESA en SBIC) in Noordwijk. Het zijn plekken waar onderwijs, kennispartijen en ondernemers elkaar ontmoeten en werken aan innovatie, het ontwikkelen van de arbeidsmarkt en leren.

Een dergelijke campus ontbreekt voor de groene sector in de Bollenstreek. In andere regio's kennen we het World Horti Centre (Naaldwijk) gericht op de glastuinbouw en de Fruit Tech Campus (Gelder-malsen) gericht op de fruitteelt. Juist in de Duin- en Bollenstreek, met haar bedrijvigheid en uitstraling, mist een ontmoetingsplek als deze.

De rol die deze campus kan vervullen:

- Laagdrempelig 'Clubhuis' voor de streek: een fysieke plek waar bedrijfsleven, onderwijs, instellingen

(zoals Circulair West), bewoners en bestuurders elkaar ontmoeten. Er zijn lezingen, workshops, masterclasses, spreekuren van kennisinstellingen, er is een (subsidie)loket met adviesfunctie voor bedrijven;

- Onderwijs en educatie: studenten van InHolland, Yuverta en andere instellingen kunnen deze plek als uitvalsbasis gebruiken. Internationale medewerkers volgen er taallessen en er zijn demovelden waarop nieuwe technieken - precisielandbouw, biologische teelt of andere vormen van wateropvang - in de praktijk worden gebracht buiten de laboratoriumomgeving. Nadrukkelijk geen wetenschappelijk onderzoek maar toepassingsgericht onderzoek, of het verbinden van dit wetenschappelijk onderzoek aan de streek;
- Toerisme en recreatie heeft een belangrijke rol in de streek en de potentie kan verder benut worden. Dit thema kan ook een rol krijgen. Een broedplaats voor nieuwe vormen van toerisme gericht op het unieke karakter van de streek met als doel de streek het hele jaar interessant te houden met daarbij oog voor de natuur.

Nadrukkelijk is dit ook een plek waar bewoners van

de streek zich kunnen laten informeren, maar ook kunnen oriënteren. Denk aan speeddating met bedrijven, een bedrijvenmarkt maar ook workshops voor inwoners, een link naar of een plek voor sociaal betrokken instellingen als Jojo uit Sassenheim en Provala uit Voorhout. Op deze manier betrekken we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook in dit ecosysteem, zij worden onderdeel hiervan. Deze campus werkt nauw samen met andere kennispartijen en campussen in de wijde omtrek. Zo komt kennis van robotica van TU Delft de streek in maar ook vanuit Leiden (Naturalis), Amsterdam (Green Campus) en de eerdergenoemde partijen Space Campus en Unmanned Valley.

Onderdelen van campusvorming

Projectplan, organisatie, fysieke plek, exploitatieplan, curriculum en besturing (governance). Op een zodanige manier dat deze plek zich kan ontwikkelen en langjarig bestaansrecht heeft. Dit laatste is een valkuil in campusvorming omdat vaak uitgegaan wordt van opbouw/start subsidies zonder dat de langjarige exploitatie geborgd is.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, EDBD, een vertegenwoordiging van het bedrijfsleven in de streek en partijen met kennis over het opzetten van

campusvorming. Zodra het plan vorm krijgt worden ook onderwijs- en kennispartijen betrokken, maar nadrukkelijk in die volgorde. De vorm van onderwijs hoeft namelijk niet te passen in reguliere onderwijsprogramma's. Dit kan wel, maar afhankelijkheid daarvan moet worden voorkomen. We zien mogelijkheden om hierin ook op te trekken met Circulair West, Jojo en Provala als het gaat om de invulling van het curriculum.

Project en planning

Campusontwikkeling is een langjarig traject: van planvorming tot het daadwerkelijk realiseren. Eerdere bijeenkomsten georganiseerd door de Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek (hierna: OADB) geven aan dat hier draagvlak voor lijkt te zijn. Op 13 december 2024 organiseren we samen met OADB een bijeenkomst gericht op ondernemers. We zien een eerste volgende stap in het aanstellen van een kwartiermaker die in 2025 een leidende coalitie om zich heen verzamelt en een aantal varianten op een mogelijk businessplan presenteert. In dit businessplan worden op bovengenoemde vragen de antwoorden, of een aantal mogelijke scenario's, uitgewerkt. Een eerste verkenning levert op dat er draagvlak en enthousiasme is voor deze plannen, onder meer bij een aantal exporteurs, en toeleveranciers, Rabobank en Keukenhof. Ook binnen

Holland Rijnland (Regiodeal) is hier steun voor. Waar mogelijk willen we zo snel mogelijk met een – tijdelijke – mini-campus beginnen, een fysieke (tijdelijke) locatie van waaruit we verder ontwikkelen: vanuit een mini-campus de campus ontwikkelen.

Begroting en financiering

Voor deze eerste fase gaan we uit van EUR 140.000,-. Dit betreft planvorming, het opzetten van een leidende coalitie, de eerste zoektocht naar een geschikte locatie en fondswerving/het regelen van subsidiëring. Vooralsnog gaan we uit van EUR 80.000,- vanuit Rabobank en EUR 60.000,- vanuit EDBD. In februari 2025 vernemen we of we de Regiodeal toegekend krijgen. Als dit het geval is, kunnen het langetermijnplan vormgeven met middelen uit de Regiodeal. Het kiezen van de definitieve vorm en het starten met

gebeurt nadat we in februari 2025 uitsluitel hebben over de Regiodeal, alles in samenspraak met OADB, EDBD en Rabobank.

Rol

We zien onze rol samen met OADB als initiatiefnemer en trekker, echter alleen met steun van Keukenhof, Rabobank, de Kringen van LTO en KAVB, de gemeenten in de streek en kennispartijen zoals WUR, TU-Delft, Anthos en het bedrijfsleven in de streek. Die steun is op basis van het idee toegezegd, nu opwerken naar een uitgewerkt en concreet plan. Daarnaast heeft de EDBD-plannen voor campusvorming. Dit kan niet naast elkaar blijven bestaan, we zullen moeten komen tot een gezamenlijk gedragen plan.

FIELDLAB/DEMOVELD

In 2023 hebben we subsidie ontvangen om te komen tot de opzet van een Fieldlab Bollenstreek: het maken van een plan in 2024. Dit plan is in december 2024 gereed. Op basis van dit plan kan een vervolgsubsidie worden ingediend. De eerste vervolgsubsidie aanvraag (EUR 500000,-) is inmiddels ingediend, twee andere aanvragen volgen (EUR 300000,- en EUR 1 mln., deze laatste voor 5 jaar).

Het Fieldlab richt zich met name op de teelten: experimenteren met schonere technieken en werkwijzen en dit laten zien, maar ook het opbouwen en delen van direct toepasbare praktijkkennis. Hiermee vult dit Fieldlab een leemte tussen wetenschappelijk onderzoek en toepassing in de praktijk. Vooruitlopend op deze opzet zijn we in 2023 gestart met het Demoveld in Hillegom. Daarin zijn dezelfde projectpartners betrokken als in het Fieldlab: onder meer HAS Den Bosch, Living Lab B7, NIOO-KNAW, de Bollenjongens, Agrifirm-GMN en ondernemers uit de streek. Als het Fieldlab vorm krijgt, gaat het Demoveld daarin over.

Ook het Fieldlab is een vorm van campusvorming, want ook hier werken onderwijs en ondernemers samen, maar een campus is méér. Het Fieldlab zou onderdeel moeten zijn van de campus. Omdat er zowel op het gebied van campusvorming als het Fieldlab nog onzekerheden zijn over commitment en de financiering, kunnen wij daar in 2025 meer zicht op geven. In ieder geval heeft het Demoveld ons geleerd dat samenwerken aan verduurzaming, samen met ondernemers, onderwijs en onderzoek goed mogelijk is en veel energie oplevert. En... de buitenwereld kan op deze manier meegenomen worden in de ontwikkelingen.

Doel

Komen tot een meerjarig Fieldlab in de Duin- en Bollenstreek dat bijdraagt aan duurzaamheidsdoelen, maar ook invulling geeft aan innovatie, onderwijs, een leven lang leren en het betrekken van de omgeving bij deze doelen (demonstreren). Om maatschappelijk relevant te zijn gaat deze campus verder dan het bollenvak. Eén of meerdere maatschappelijke thema's zullen er onderdeel van zijn, zoals bijvoorbeeld - het tegengaan van de effecten van - klimaatverandering

of een betere doorstroming in de arbeidsmarkt. Commitment vanuit bedrijven en instellingen is de sleutel voor het succes evenals: herkenbaarheid en laagdrempeligheid.

Begroting en financiering

We gaan uit van nog EUR 30.000,- te maken kosten voor het Demoveld en overbrugging Fieldlab 30 tot het verkrijgen van subsidies. Na toekenning van de subsidies gaat het demoveld over in het Fieldlab. In Q1 is bekend wat het bedrag wordt. Dit kan variëren tussen EUR 0 en EUR 2 mln (alle subsidies toegekend)

Samenhang Campus en Fieldlab

We zien campusvorming en het fieldlab in samenhang: deze kunnen elkaar versterken en het fieldlab is dan een onderdeel van het de campus. In de komende tijd zal duidelijk worden wat de vorm gaat worden en de verhouding tussen deze twee.

Verduurzaming

ENERGIE

Dit is een thema waar we niet leidend in zijn. We volgen de ontwikkelingen en onderhouden het netwerk onder meer met Greenports Nederland, de provincie en innovaties. Het doel: het gebruik van fossiele brandstof reduceren, de footprint verlagen en als sierteeltsector een bijdrage leveren aan de energietransitie.

Doel

Als sierteeltsector stappen zetten naar minder gebruik, effectiever gebruik en naar niet-fossiele energiebronnen.

- Glastuinbouwbedrijven in het gebied Trappenberg-Kloosterschuur verbinden aan het aardwarmte-initiatief vanuit Shell. Zorgen dat de telers zich verder organiseren met de andere partijen in het gebied nu de SDE++ subsidiebeschikking is afgegeven;
- Ook vanuit de bollenteelt is interesse. Dit maakt het draagvlak onder de businesscase voor Aardwarmte Rijnland groter;

- Daarnaast zijn er kleinschaliger initiatieven, zoals experimenten met verplaatsbare zonnepanelen en met energieopslag in de streek, waar wij aan bij willen dragen. Hierin zijn wij verbinder van deze initiatieven en dragen de initiatieven uit.

Begroting

Uitgaande van de inzet van de programmamanager, twee kleinere bijeenkomsten en uren van de programmamanager: EUR 15.000,-.

Voor losse projecten vragen wij een incidentele bijdrage aan vanuit EBDB en/of PZH.

WATER/BODEM/GEWASBESCHERMING

Doel

Voldoen aan huidige én komende wetgeving op het gebied van bodem en water door:

- Het ondersteunen van activiteiten van het Hoogheemraadschap op dit vlak (Kaderrichtlijn Water en 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn (7e AP)), zoals de Bollenpolder van de Toekomst;

- Input leveren en mede vormgeven van de verduurzamingsdoelen uit Nationaal Programma Landelijk Gebied. De regering heeft deze doelen losgelaten, echter we zien dit wel als de weg naar voren. Voor dit gebied gaat het met name over waterkwaliteit. Dit doen wij via Regiocertificering;
- Ondersteunen van onderzoeken die het gebruik van minder gewasbeschermingsmiddelen mogelijk maken uit het meerjarenprogramma Vitale Teelt (voor 2025: PPS Aaltjes en het bovengenoemd KOM Project) door hieraan beperkt mee te betalen maar vooral via bijeenkomsten hierover in de regio draagvlak te organiseren;
- Inspiratiebijeenkomst organiseren rondom alternatieve vormen van landbouw: biologische teelt, regeneratieve landbouw, ook vanuit het Demoveld/Fieldlab;
- Vervolgproject samen met Unmanned Valley. De inzichten die dit jaar zijn opgedaan in het project 'Remote Sensing voor Sierteelt' (beeldherkenning) omzetten naar een AI-model, wat zelf kan herkennen en kan voorspellen. We doen dit project samen met Holland Rijnland, kwekers en technische bedrijven in de streek, met NL Space Campus en gemeente Katwijk.

REGIOCERTIFICERING

Via Regiocertificering in de streek willen we de duurzaamheidsdoelen in de sierteelt gezamenlijk halen door: inzicht, van elkaar leren en waar dit nodig

is een nieuwe aanpak ontwikkelen en toepassen om te komen tot verduurzaming. Dit is in het belang van de sector én van de leefomgeving.

Het eerste pilotjaar loopt af in het voorjaar van 2025. Onze planning gaat uit van twee vervolgjaren waarin we:

- Meer ervaringen en inzichten opdoen en dus verduurzamen;
- We opschalen in de streek als het gaat om aangesloten kwekers. Dit betekent dat we een werkwijze willen ontwikkelen die schaalbaar is en daarbij ook antwoord geeft op de vraag: Wie draagt het eigenaarschap? Wij zijn nu penvoeder, maar dit zou tijdelijk moeten zijn;
- Op het gebied van thema's opschalen en de focus blijft op waterkwaliteit en meststoffen.

In 2024 lag de focus op de voorjaarsbloei en het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen, fosfaat en nitraat. Dit zal in 2025 ook het geval zijn. Deze thema's zijn belangrijk als het gaat om waterkwaliteit (KRW) en ook vanuit de maatschappelijke discussies ligt hier de focus op.

Onze begroting voor 2025 gaat uit van EUR 485.000,- waarvan een groot deel wordt bijgedragen door PZH (EUR 400.000,-) en onze projectpartners: Stichting Bloembollen Onderzoek, Hoogheemraadschap, Keukenhof en LTO.

De belangrijkste kostenposten zijn: projectmanagement, het werven van telers, het verzamelen, analyseren en bespreken van data en dit vertalen naar inzichten en het organiseren van bijeenkomsten hierover. Daarnaast speelt de communicatie met de omgeving een grote rol.

INZET VAN DRONE- EN AI-TECHNOLOGIE IN DE SIERTEELT

In het eerdere project hebben we waardevolle inzichten op gedaan met de inzet van drones en AI om te komen tot automatische (en vroege) ziekte en plaagherkenning; in dit geval botrytis. Daarin werken telers uit de streek samen met Unmanned Valley en daaraan verbonden tech-bedrijven. Een mooie cross-over. Deze technologie kan ons helpen om minder gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken. Dat deze technologie kansrijk is bewijst het feit dat inmiddels robots verkocht worden die virus in tulp geautomatiseerd herkennen en onschadelijk maken. Ook met onkruidwiedrobots (laser) zijn eerste ervaringen opgedaan.

Doel 2025

Verbetering van de AI-modellen (ziekteherkenning) en toepassing hiervan in het veld.

Begroting

EUR 50.000,- (EUR 25.000,- projectbijdrage aan Unmanned Valley), EUR 25.000,- inzet programma-management en communicatie.

PPS BOLLEN, BODEM EN AALTJES

We zijn projectpartner in de PPS Bollen, Bodem en Aaltjes, waarbij we bijdragen in geld of in kind. Aaltjes zijn een voorkomende plaag (vanuit de bodem) in de teelt van bolgewassen. Door beter bodembeheer en meer inzicht te krijgen in deze aaltjes kan deze plaag beter beheerst worden is de veronderstelling. Eén van de pijlers in de PPS is het breder delen van data van percelen en meer inzicht in de aaltjes die een bedreiging vormen voor de teelt.

Begroting voor 2025

EUR 10.000,-. In 2024 zijn beperkte kosten gemaakt, daarom in 2025 een inhaalslag conform de regeling.

KENNIS OP MAAT

1. De ervaring leert dat innovaties niet zomaar in de praktijk worden gebracht door bedrijven. Een voorbeeld is de systeemsprong in de bollen, waarbij niet meer de bol hergebruikt wordt, maar gewerkt wordt met weefselkweek. De stap van een laboratorium/onderzoeksomgeving naar een bedrijf is een grote. Het is dan niet meer in handen van een onderzoeksinstelling als WUR maar nog niet praktijkrijp genoeg voor adviesbureaus 's en bedrijven. Kennis Op Maat projecten voorzien in deze leemte en worden medegefinancierd vanuit de Topsector Agri en Food. Als Greenport willen deze manier van kennisoverdracht ondersteunen op een thema wat helpt in de transitie naar een – mogelijk – ander manier van telen: de systeemsprong.

Doel

- De systeemsprong vergemakkelijken (dus van bolvermeerdering naar bladvermeerdering) wat leidt tot minder ziektedruk en middelengebruik;
- Ervaring opdoen met deze nieuwe werkvorm (KOM) die dan ook in de toekomst vaker ingezet kan worden, wellicht als onderdeel van onze campus.

Begroting

EUR 5.000,- in geld of in kind.

PPS Missing Link Hyacint

Dit betreft een vervolg op een eerder uitgevoerde PPS om te komen tot een ziektevrij, nieuw teeltsysteem. Het gaat daarbij voornamelijk om het in de praktijk – gaan – toepassen van nieuwe inzichten ondermeer op het gebied van weefselkweek.

Begroting

EUR 5.000,- in geld in kind.

VERPAKKINGEN/GRONDSTOFFEN/ RESTSTROMEN/ CIRCULARITEIT

Doel

- Vergroten van de bewustwording rondom dit thema: Wat zijn de mogelijkheden en eisen? En wat kan een ondernemer hier zelf (al) doen aan zijn verpakkingen, grondstoffen en/of reststromen.

- Het organiseren van een inspiratiebijeenkomst rondom dit thema. Dit sluit aan op de ambitie van PZH om in 2050 volledig circulair te zijn en een 50% reductie in 2030 te halen. Ondernemer(s) aan het woord, de provincie en kennispartijen.

Doel

Partijen verbinden die dit in de regio aan de hand van projectpilots verder willen brengen. We volgen in dit thema andere Greenports en Circulair West, die op dit vlak leidend(er) zijn. Onze missie: die kennis helpen verspreiden en nieuwe initiatieven in de streek aanwakken en stimuleren, onder meer door een bijeenkomst of workshop te organiseren.

Begroting

Budget van EUR 10.000,- vanuit EDBD

Als de Regiodeal wordt toegekend zetten wij sterker in op bovengenoemde en volgen in de loop van 2025 projectvoorstellen die we in de drie jaar daarna uit kunnen voeren in de drie greenportregio's (Greenport Aalsmeer, Greenport Boskoop en Greenport Duin- en Bollenstreek). Circulariteit is één van de thema's van de EDBD, wij sluiten daar graag op aan door ons netwerk te delen.

Nieuwe verbindingen naar onderwijs en arbeidsmarkt

HUMAN CAPITAL AGENDA

Samen met de Greenport Boskoop hebben wij een subsidie ontvangen via Holland Rijnland om te komen tot deelakkoorden in Boskoop en de Duin- en Bollenstreek. Deze deelakkoorden kunnen als doel hebben: de toegang tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, nieuwe opleidingen ontwikkelen. De kwartiermakers starten in december 2024 en de looptijd is tot het 2e kwartaal 2025. Deze kwartiermakers geven inzicht in de huidige activiteiten op het gebied van leren en innoveren, maar brengen ook de 'witte plekken' in kaart. Daarop gaan de deelakkoorden gesloten worden. Komen we met het bedrijfsleven op deze plekken tot deelakkoorden dan ontstaat de mogelijkheid voor een vervolgsubsidie, voor gezamenlijke projecten (bijvoorbeeld opleidingen, kennisontwikkeling) via de SLIM-regeling en

via de Regiodeal (als deze wordt toegekend). Voor Greenport DB is dit dé kans om meer van betekenis te zijn voor de regio op dit vlak. Human Capital is ook een pijler binnen de Economic Board, logisch dan ook om daar de verbinding mee te maken.

Doel

Komen tot een beter inzicht in de uitdagingen en kansen in de streek op het gebied van Human Capital en te komen tot akkoorden om daar aan te werken. Daarna: met elkaar werken aan deze doelen.

Begroting

Betreft eigen uren Greenport voor EUR 20.000,- (begeleiden kwartiermaker, kosten aanvraag deelakkoord). Dit kan leiden tot subsidie van EUR 250.000,-.

Activiteiten

Vanuit Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek (hierna: OADB) en vanuit onze eigen activiteiten bereiken wij nu een deel van de (basis) schoolkinderen in de streek. Denk hierbij aan de Tuinbouw Battle waarbij de bovenbouw van de basisschool zelf tulpen teelt in de klas. We willen de komende jaren uitbreiden, dat wil zeggen: ook middelbare scholieren bereiken (voorbeeld Seed Valley met inzet teeltkarren bij 4/5 havo klassen) en ook andere vormen inzetten. We denken daarbij aan:

- Gastlessen van ondernemers op scholen of scholen die bedrijven in de streek ontmoeten (op de campus?). Doel: brede maatschappelijke oriëntatie (kan ook een les zijn), trots op je streek, contacten die later kunnen leiden tot (bij) banen of stages en zicht op werken in jouw streek. Nadrukkelijk niet alleen gericht op de bollenteelt, maar ook op andere bedrijven in de streek en in de keten;
- Voldoende technisch geschoold personeel is essentieel om te kunnen werken aan verduurzamingsvraagstukken, maar ook omdat installaties steeds complexer worden.

Een goed middel om jongeren te laten kennismaken met techniek is een vorm waarbij je de techniek ervaart zoals bij de Techniek Driedaagse in Aalsmeer. Een variant hiervan willen we ook in deze streek zodat we de techniek, de bedrijven en de beroepen dicht bij de kinderen brengen. Optie is om dit te combineren met een banenmarkt (speeddating). Zit potentie in een groeimodel.

- Green Unplugged: bedrijfsbezoeken met als doel kennismaken met de sector en kennismaken met het bedrijf, gevolgd door een workshop. Bij voorkeur door de keten heen.
- Tuinbouw Battle: Basisschoolleerlingen in de streek maken in de klas kennis met de teelt van tulpen. We doen dit nu drie jaar, veel positieve reacties hierop.

Rol

Tuinbouw Battle en Green Unplugged: coördinator, samen met Greenport Aalsmeer. Techniek Driedaagse: we willen dit samen met het bedrijfsleven (Bedrijfsleven Bollenstreek en enkele ondernemers) oppakken en bij voorkeur samen met EDBD. Organisatie uitbesteden.

Begroting

We gaan uit van EUR 40.000,- voor het deel van Greenport in deze activiteiten. De rest zal komen uit eigen deel EDBD en OADB, omdat we dit breder in willen steken dan alleen de groene sector.

Planning

De Tuinbouw Battle is een lopende activiteit die we komend jaar voort willen zetten evenals Green Unplugged. Gastlessen hebben we eerder niet kunnen organiseren door een gebrek aan middelen bij ons en OADB. Dat geldt ook voor de Techniek Drie Daagse. Dit willen wij met de EDBD opzetten in 2025, daarbij zijn we afhankelijk van de nieuwe board en de keuzes die zij maakt. Nu nog niet in begroting opgenomen.

DIRECTEUR VOOR 1 DAG - HORTIHEROES CONCEPT

In 2023 deden we voor het eerst mee aan Directeur voor 1 Dag. Een laagdrempelige manier voor hbo en wo studenten - niet per se uit groen onderwijs - om een dag te ervaren hoe het eraan toe gaat binnen een bedrijf. Voor bedrijven een mooie kans te ervaren hoe een jongere naar de vraagstukken en organisatie kijkt. Vanuit onze Greenport deden deze eerste editie zeven groene bedrijven mee; Keukenhof, Hobaho, Royal Van Zanten, Royal de Ree, Copijn/AW Groep, Hogervorst en JUB en in 2024 deden Keukenhof, Hobaho, Tulip Experience en Nord Lommerse Flower Bulb Group mee. We hopen op evenveel enthousiasme vanuit dezelfde partners en mogelijk een paar nieuwe.

Begroting

EUR 7.500,-.

VIER DE LENTE

Dit is het jonge zusje van het immaterieel erfgoed Bloemencorso Bollenstreek. We geloven in een plek waar het unieke van de streek voor jongeren tastbaar wordt. Dat zij er zelf onderdeel van worden. Met als doel: trots op jouw streek en op luchtige wijze educatie over wat jouw streek uniek maakt.

Doel

Eigenaarschap in de streek. Bedrijven en instellingen in de streek zullen opdrachtgever moeten zijn, wat zorgt voor gedragenheid en de wil om van dit festival een uniek evenement te maken. Dit evenement heeft niet als doel te concurreren met commerciële festivals. Het is uniek in zijn soort vanwege het verbindende element in de streek, de plek waar je leert samen te werken, anderen leert kennen en je omgeving op waarde schat. Als Greenport zetten we in op het onderwijsprogramma tijdens dit meerdaagse evenement en we combineren dit met de uitreiking van de Tuinbouw Battle Award.

Begroting

EUR 20.000,- bestaande uit inzet communicatiemedewerker en deels in geld voor het onderwijsdeel van het festival.

BOLLENJONGENS

De samenwerking met deze volgende generatie ondernemers zorgt er voor dat zij gehoord worden binnen ondernemersgroepen, maar ook in de regio. De tv-serie Bollenjongens is lokaal gemaakt en uitgezonden op TV West, RTL-Z en is beschikbaar op Videoland. De serie heeft een eigen website (www.bollenjongens.nl) en is online te vinden op Instagram. Op deze manier zijn de Bollenjongens een belangrijk gezicht van de streek en laten zij zien waar ze zich mee bezighouden; een dag in het leven van, bijdragen aan onderwijs, Vier de Lente, bedrijfsbezoeken, vergaderingen, bijdragen aan onderzoeken zoals op het Demoveld en meer. Dat allemaal naast hun drukke werkzaamheden.

Om op de serie voort te bouwen zien wij twee routes:

- 1 Het maken van een vervolgserie van Bollenjongens > **Bollenjongens - Het vervolg / De toekomst**. Hoe is het hen vergaan sinds het maken van de eerste serie? Waar staan zij nu in hun dromen en ambities? Waar zijn zij nu mee bezig en wat houdt ze bezig? Bijvoorbeeld het Demoveld (in de toekomst het Fieldlab) en het anders en schoner telen.
- 2 De hoofdrolspelers in de serie uitbreiden met andere partijen in de keten (toelevering, handel, transport, onderzoek en techniek) en met Bollenmeiden. In de streek zijn een aantal jonge vrouwelijk ondernemers die nieuwe bedrijvigheid hebben ontwikkeld (Tulip Barn en Tulip Experience Amsterdam) of actief zijn in een wereld die traditioneel een mannenwereld is (Nobels, Agrotechniek).

Doel

De sierteelt in de streek positioneren, zowel in als buiten de streek en internationaal.

Plan

In Q1 2025 een concreet plan, draaiboek en financiering. Is dit rond dan realisatie in de rest van 2025. Deze versie krijgt een andere inhoud dan de eerder serie, die focuste op de teelt. Nu ook focus op maatschappelijke thema's, persoonlijke dilemma's, het netwerk, Bollenmeiden en internationale oriëntatie (themaparken, excursie) om te laten zien dat de teelt onderdeel is van veel meer.

Partijen

Greenport Duin- en Bollenstreek, de Bollenjongens, tv-maker Johan Overdeest, Esther den Hertog en EBDB.

Begroting

De eerste serie koste EUR 100.000,-.

De 2.0 kan onderdeel zijn van regiobranding (opdracht van EBDB). We gaan uit van financiering door de EBDB gezien het belang voor de streek, mogelijk ook co-productie met commerciële zender, wat de kosten kan drukken en/of de impact vergroot: dat is de insteek. Eerste ideeën en draaiboek ontwikkelen in Q1 volgend jaar en dit delen met EBDB, kosten daarvoor EUR 15.000,-. Eventuele vervolgcosten na goedkeuring project door EBDB (projectenbudget) in de loop van 2025.

Rol

Coördinator, bij voorkeur samen met EBDB als onderdeel van vervolg op 'The Space in Between'.

FUTURE BOLLENSTREEK

We willen de komende jaren een vervolg geven aan Directeur voor één Dag en jongeren ook laten aansluiten op netwerken buiten het eigen bedrijf. Een voorbeeld: AW Groep (grote werkgever in Hillegom) heeft een eigen programma voor jonge medewerkers. Dit eigen programma is een middel om deze doelgroep te binden en te inspireren. Voor veel kleinere bedrijven in de streek is dit niet weggelegd. Samen met AW Groep en Watertoren Bollenstreek hebben we FUTURE Bollenstreek ontwikkeld: een concept waarin deze doelgroep elkaar ontmoet en er een nieuw netwerk ontstaat (over de sectoren heen) wat leidt tot inspiratie en brede betrokkenheid. Er zijn meerdere succesverhalen waaraan FUTURE Bollenstreek heeft bijgedragen.

In een volgende stap willen we ook samenwerken aan thema's en vraagstukken. Dit doen we op een laagdrempelige manier en zonder dat het om groot geld gaat. We willen dit concept in 2025 verder ontwikkelen waarbij meer bedrijven en instellingen aanhaken. Het is geen commercieel concept, het is juist ook bedoeld om diegenen met een afstand tot

de arbeidsmarkt erbij te betrekken – brede welvaart. FUTURE Bollenstreek is laagdrempelig, ontspannen en vernieuwend.

Omdat FUTURE over alle sectoren heen gaat, is het logischer dit onder te brengen bij EDDB. Ook kan het onderdeel zijn van een campus. We hebben nu één jaar ervaring opgedaan.

Doel

Het doel voor 2025 is dat FUTURE Bollenstreek is geland in de streek, er een breder draagvlak is vanuit bedrijven, het herkenbaar is en dat de deelnemers een actieve rol hebben: community. Jaarplan FUTURE volgt in december 2024.

Begroting

EUR 17.500,- waarvan EUR 7.500,- wordt bijgedragen door Rabobank (voor drie jaar).

TUINBOUWJONGEREN OPLEIDINGS-PROGRAMMA GREENPORTS - PROVINCIE ZH

In het Westland en het Oostland heeft in de afgelopen jaren een programma gedraaid waarbij jongeren intensief met elkaar optrekken en zichzelf en elkaar op een andere manier leren kennen. Het gaat daarbij om kennis, maar vooral ook om vaardigheden die je nodig hebt om ondernemer/ondernemend te kunnen zijn. Denk hierbij aan je rol in een familiebedrijf (en de impact daarvan), innoveren en communiceren (hoe doe je dat?), jouw visie ontwikkelen, nieuwe kansen (verdienmodellen) identificeren en ontwikkelen evenals omgevingsbewustzijn.

De eerdere edities zijn positief afgesloten en PZH wil bijdragen aan een volgende editie. Om te komen tot volgende deelnemers, maar ook om elkaar te inspireren, willen we in een volgende editie meedoen. Optie daarbij is dit samen met Greenports Boskoop en Aalsmeer te organiseren (immers kleinere Greenports dan Westland en Oostland). Daarbij ook jonge ondernemers buiten de primaire sector betrekken (handel, toelevering) en het laagdrempelig houden. We willen niet concurreren met een programma als KAVB Jong, maar juist ook jongeren bereiken waar nu niets voor is georganiseerd (vaste planten, snijbloemen, geen KAVB lid).

Rol

Uitvoering door PZH en Florpartners, wij dragen jonge (a.s.) ondernemers aan.

Begroting

Financiering door PZH en een eigen bijdrage van de deelnemers van EUR 400,- p.p. Inzet uren Greenport en locaties EUR 15.000,-.

We willen dit opleidingsprogramma koppelen aan een studiereis waarbij de deelnemers (maar ook andere geïnteresseerden) verdieping opzoeken in het buitenland. Weg uit de omgeving leidt tot nieuwe inzichten en verbindingen, inspiratie en een aantal landen is verder op het gebied van duurzaamheid, marketing etc.

Begroting

EUR 10.000,- eigen bijdrage totaal van deelnemers en commitment in de vorm van opdrachten vooraf, tijdens en na de reis inclusief het uitdragen van de inzichten op hun LinkedIn en andere sociale media kanalen. Bijdrage vanuit Greenport (organisatie, deelname, communicatie) EUR 15.000,-.

BOLLENSCENARIO'S

Tijdens de coronacrisis werd de Nederlandse glastuinbouw in eerste instantie hard getroffen. Dit heeft het inzicht opgeleverd dat het huidige businessmodel kwetsbaarheden kent. Om het handelingsperspectief te onderzoeken heeft ACCEZ samen met de sector een aantal scenario's ontwikkeld. Zie hiervoor <https://tuinbouwscenarios.nl/>.

De kracht van deze scenario's is dat ze:

- Een ijkpunt geven (waar sta ik?);
- Handelingsperspectief geven (welke opties heb ik/heb ik niet?).

De kracht zit vooral in het gezamenlijk doorlopen van dit proces met andere ondernemers en partijen buiten jouw bedrijf. Dit zet aan het denken. Dit proces is voor de glastuinbouw doorlopen. We willen dit samen met ACCEZ ook voor de grondgebonden teelten in de Duin- en Bollenstreek doorlopen. Behalve inzicht bij ondernemers, levert dit ook inzicht bij andere stakeholders in het gebied op: waar gaat deze sector zich naar toe ontwikkelen? Wat betekent dit voor het ecosysteem, de benodigde ruimte, de omgeving, medewerkers en omwonenden?

We willen dit traject in 2025 uitvoeren, parallel aan de twee pilots rondom ruimte (Vrijwillige ruilverkaveling en de inventarisatie in twee polders naar de toekomst zoals ondernemers deze zien).

Op deze wijze leveren deze drie (het traject en de twee pilots) bouwstenen als input aan elkaar en vormen zij de basis om aan verder te werken in de jaren na 2025.

Begroting

Totale ontwikkeling en uitrol (kost o.b.v. eerdere ervaringen) EUR 80.000,-.

Dit zal een cofinanciering moeten worden vanuit de sector (teelt en handel) en de regio (gemeenten, provincie). Deel Greenport hierin in geld of kind: EUR 30.000,-.

Rol

Samen met ACCEZ, Anthos en KAVB trekker van dit project.

Financiering

De eerste fase: opwerken tot een besluitklaar concept: EUR 20.000,-. Hiervoor vragen wij een bijdrage vanuit projectgeld EBDB. Na goedkeuring van de Regiodeal of goedkeuring vanuit projectenbudget EBDB verder in 2025-2026. Eerste fase dus Q1/Q2 volgend jaar.

RESILIENT DELTA EN BOLLENSCENARIO'S

Erasmus Universiteit en TU Delft werken samen in het programma Resilient Delta. Eén van de grootste wereldwijde uitdagingen is de zeespiegelstijging als gevolg van klimaatverandering. Dit gaat langzaam en speelt dus op lange termijn, maar de impact is ook voor ons – deels – laaggelegen land groot. Deze partijen zoeken een afgebakend gebied om hier modellen voor te ontwikkelen en om inzicht en handelingsperspectief te geven. Dit sluit voor wat betreft de sierteelt aan op de hierboven genoemde bollenscenario's. Dit gaat op langere termijn ook de brede welvaart raken. Met relatief weinig middelen vanuit Greenport DB (en de inzet van ons netwerk) kunnen we dit programma in deze streek uit gaan voeren (totale projectomvang EUR 1.950.000,-). Toezegging van EUR 80.000,- (garantie) is aangevraagd bij EBDB. Resilient Delta geeft een deel van de inzichten, een ander deel gaan we samen met Accez en de ondernemers ontdekken en verkennen: samen toekomstscenario's ontwikkelen en de dialoog erover aan gaan. Wat betekent dit voor de individuele bedrijven en voor de streek over 15 en 20 jaar? Wat is daarvoor nodig? Welk perspectief geeft dit?

SERIOUS GAME

In 2023 jaar hebben we de Serious Game Bollenstreek gespeeld. Deze is ontwikkeld om met stakeholders de dilemma's rondom verduurzaming in de streek uit te wisselen. Door het spelen van dit spel nemen kennis en het handelingsperspectief toe bij de deelnemers. We hebben bij ACCEZ de wens aangegeven om te komen tot:

- Een aangepaste vorm (digitaal) waardoor we makkelijk grotere groepen kunnen bereiken en hen dit laten ervaren. Doel; inzicht in kwaliteit leefomgeving en hoe hier invloed op uit kunt oefenen;
- Een aangepaste vorm op een thema waar nu heel verschillend over gedacht wordt in de streek. We denken hierbij aan huisvesting internationale medewerkers. Doel: draagvlak creëren om stappen te zetten naar volwaardige(re) huisvesting in de streek.

Budget

EUR 10.000,- in tijd en uren vanuit programmamanagement. We kunnen dit alleen doen met subsidie/andere financiering. Aanvraag naar EBDB of vanuit Regiodeal volgt in 2025.

DOELGROEP GROENE STUDENTEN

Doel

Deze groep studenten betrekken bij de Bollenstreek omdat hier geen groene opleidingen gevestigd zijn > denk aan Yuverta Oegstgeest en Aalsmeer voor mbo en aan InHolland (Delft) en de HAS Den Bosch voor hbo. Hen betrekken bij vraagstukken uit de sector, we doen dit samen met KAVB, de Bollenjongens en HortiHeroes.

Vraaggestuurd: dus samen met KAVB, Bollenjongens en de onderwijsinstellingen. Beperkte inzet. Organisatie doen we nu zelf, zou meer door OADB moeten gebeuren.

DOELGROEP NIET-GROENE STUDENTEN

Doel

Deze grote groep interesseren voor een sector die voor hen niet automatisch een logische keuze is. Studenten uit andere richtingen kennis laten maken met de sector, door vraagstukken te koppelen aan de sector, bijdragen met Bedrijfsleven Bollenstreek aan techniekevenement. Vanwege de organisatiecapaciteit alleen als we dit samen kunnen doen met Greenport Aalsmeer en/of EBDB/Bedrijfsleven Bollenstreek. Beperkte inzet: bijvoorbeeld evenement mede-faciliteren.

Organisatie door OADB, inbreng Greenport: uren programmamanager en communicatiemedewerker.

Seizoenshuisvesting

Seizoenshuisvesting

Het einddoel is voldoende huisvesting voor internationale medewerkers in de streek. Voorbeelden zijn Zeewolde, Aalsmeer en het Westland. Daar zijn locaties gerealiseerd waarbij er sprake is van transparantie (over koppeling wonen-werken, tarieven en voorwaarden), is er geen overlast voor de omgeving en hebben de medewerkers beschikking over goede huisvesting, met goede faciliteiten (ook voor ontspanning) zonder grote reisafstanden.

Dit thema is overigens groter dan de land- en tuinbouw. Wel hebben deze sectoren ruimte voor huisvesting op het bedrijf. Dit zorgt ervoor dat woonruimte in dorpen vrij komt, kan het onwenselijke situaties (vaak in grote steden) terugdringen en zorgt dit voor minder verkeersbewegingen. Dat vraagt wel

om bestuurlijke en politieke wil. Voor grote partijen als Royal Flora Holland (Rijnsburg), Royal Van Zanten, Royal de Ree en grote uitzenders is dit een speerpunt.

Onze projectmedewerker Annemieke de Man heeft haar werkzaamheden per 1 oktober 2024 beëindigd. We zijn nu bezig met heroriëntatie. Het blijkt namelijk een lastig dossier waar we niet veel voortgang op boeken. In ieder geval is dit onderdeel van de Regio-deal die is aangevraagd.

Doel

Komen tot seizoenshuisvesting op/bij de bedrijven op een manier die uitvoerbaar voor de bedrijven is en aantoonbaar leidt tot doorstroming.

Budget: pro memorie

Brede welvaart

Deze wordt per gebied gemeten onder bewoners op 11 dimensies: veiligheid, milieu, gezondheid, subjectief welzijn, balans werk/privé, wonen, onderwijs, materiële welvaart, maatschappelijke betrokkenheid en banen. Over het algemeen scoort de Duin- en Bollenstreek hierin goed, maar onderliggende cijfers laten zien dat de economische groei (één van de pijlers) stagneert.

Een belangrijk onderdeel van de economie is de Greenport. Deze staat onder druk. Hoe kunnen we bedrijven zich aan laten passen aan een veranderende omgeving (maatschappelijke wensen) en daarmee de transitie maken? Doen we dit niet, dan brokkelt het ecosysteem af en ontstaat een negatieve spiraal (werkgelegenheid loopt terug, ondermijning, verpaupering in het gebied). De in oktober ingediend-

de Regiodeal onderkent dit en wil met de middelen die daar in genoemd zijn bijdragen aan de transitie, zodat we in de positieve spiraal blijven en deze kunnen versnellen. Als Greenport DB onderschrijven we deze Regiodeal en hebben we er aan bijgedragen in de vorm van meeschrijven/meedenken en het aandragen van projecten.

Met name denken we aan campusvorming (fieldlabs), bollenscenario's en resiliënt delta (samen met ACCEZ, TU Delft en Erasmus Universiteit werken aan een gedeeld beeld van de toekomst en aan handelingsperspectief). Op korte termijn betreft dit de lopende programma's en activiteiten en maken we in de streek de verbinding onder meer via FUTURE Bollenstreek en de Bollenjongens.

Permanent Platform voor strategisch overleg

Eén van onze taken is het onderhouden (en waar nodig opzetten) van een permanent platform (netwerk) voor strategisch overleg. Door bijeenkomsten te volgen, kennis te maken met nieuwe partijen in de regio, en daarbuiten, zijn we in staat onze rol als verbinder vorm te geven. Ons netwerk bestaat uit ondernemingen en hun vertegenwoordigers, overheden en ngo's. Meestal binnen de streek, maar ook landelijke vertegenwoordigers (KAVB, Anthos, Glastuinbouw Nederland) en vanuit overheid, bestuur en onderzoek, denk daarbij aan de Amsterdam Green Campus, de andere Greenports, PZH en de RVO als voorbeelden. Dit kost tijd, maar zorgt voor draagvlak en impact omdat we onze input kunnen leveren aan beleid en besluitvorming en de stem van anderen kunnen laten horen. Het zorgt er ook voor dat we geen dubbel werk doen, door een goede afstemming. Zonder een goede communicatie blijft dit

onopgemerkt, daarom brengen wij maandelijks een nieuwsbrief uit, zijn we te vinden op LinkedIn, Instagram en Facebook en sturen wij persberichten uit.

Het onderhouden van dit netwerk en de lopende communicatie kost 1,5 dag per week voor de programmamanager en voor de communicatiemedewerker. De andere inzet betreft uitvoerende/coördineren taken in projecten/events. We zien dat de vraag veel groter is en we nu begrensd zijn in onze capaciteit. Het voorstel is dan ook deze beperkt uit te breiden en daarnaast voor grotere projecten specifiek in te huren.

Bestuur

- Kees Bakker** - (senior opleidingsmanager Yuverta)
Klaas Hogervorst - (bloembollenteler Noordwijkerhout)
Jacco Knape - (wethouder Katwijk)
Hubert Weijers - (bloembollenteler Noordwijkerhout)
Marcel van Vliet - (snijbloementeler Rijnsburg)
Kees van der Zwet - voorzitter (wethouder Lisse)

Bezetting

Voor het komende jaar gaan wij uit van de volgende bezetting:

- Programmanager en organisatie: Maarten Prins, 30 uur per week;
- Communicatie en evenementen: Eva van der Kwast, 30 uur week;
- Projectleider Regiocertificering: in te vullen na evaluatie in Q1 2025: minimaal 20 uur per week;
- Projectleider Fieldlab/Campus: 25 uur per week (na verkrijgen subsidies); Campusvorming nog vast te stellen in overleg met OADB en EBDB;
- Project Ruimte (inventarisatie en onderdeel ruilverkaveling): nog te bepalen.

Daarnaast werken we samen met Haute Equipe (subsidies), InBalans en Novens (administratie en boekhouding).

We merken dat we veel gevraagd worden en dat capaciteit een flessenhals dreigt te worden. Zeker omdat de EBDB vanaf volgend jaar weer actief is, verwachten we meer projecten – samen – te kunnen doen. Daarom is de verwachting dat we gaan werken met een iets grotere bezetting. Het voorstel is om dit ook op zzp-basis, en dus flexibel, in te vullen:

- In te huren communicatiemanager: strategische communicatie en strategievorming: Esther den Hertog: 8-12 uur per week samen met EBDB;
- Losse inzet sociale media: communicatie;
- In te huren capaciteit ten behoeve van onderwijs-activiteiten via OADB of inhuur gemiddeld 8 uur per week;
- En verder inhuur voor specifieke projecten of evenementen.

Financiering

Onder voorbehoud van goedkeuring door de betreffende partijen, gaan we uit van de volgende financieringsbronnen:

PZH

EUR 110.000,- in de vorm van een aanvraag voor 3 jaar.

PZH

Voor specifieke projecten. We denken daarbij aan:

- Regiocertificering pilot 2024;
- Pilot vrijwillige ruilverkaveling 2024;
- Opleidingsprogramma bedrijfsopvolgers 2024;
- Energie: specifieke op nieuwe technieken/verduurzaming: zoals vervolg op drijvende zonnepanelen en energietransitie Trappenberg-Kloosterschuur.

Bollenstreekgemeenten en EBDB

De afgelopen jaren is EUR 180.000,- bijgedragen, verdeeld over de Bollenstreekgemeenten. Dit geld werd in januari beschikbaar gesteld; het volledige bedrag vooraf en verantwoording achteraf. Dit zorgt voor continuïteit in de organisatie en van de projecten. De ervaring leert dat projecten en daarmee de financiën ervan een lange doorlooptijd hebben, zeker als er subsidies mee gemoeid zijn. De huidige manier van financieren (gemeenten vooraf en PZH 80% vooraf) helpt om daarmee subsidies – deels – voor te financieren of kosten die voor de verkrijging ervan gemaakt moeten worden. Hierover zijn nog geen afspraken gemaakt met de EBDB.

Inkomsten uit sponsoring en subsidies

Naast de geldstromen uit PZH, de gemeenten en de EBDB zijn de andere geldstromen: subsidies (o.a. Fieldlab en projectbijdragen (Regiocertificering) of sponsoring (FUTURE, Tuinbouw Battle). Zelf dragen we in projecten in kind (ureninzet) en/of in geld (veelal door het organiseren van een evenement en de communicatie erom heen).

Begroting

Onze belangrijkste inkomstenbronnen zijn:

- een jaarlijkse bijdrage van de Gemeenten Lisse, Hillegom, Teylingen, Noordwijk en Katwijk
- een jaarlijkse bijdrage vanuit provincie Zuid-Holland
- projectgelden die wij ontvangen van de EBDB en van provincie Zuid-Holland voor specifieke activiteiten, co-financiering en subsidies.

Begroting 2025

Begroting 2025		
Uitgaven op thema/activiteit	2025	cofinanciering
Ruimte		
Vrijwillige ruilverkaveling	15	30
Schuifruimtepuzzle	15	30
Kennis en innovatie		
Campusvorming	140	80
Fieldlab	30	1000
Demoveld (gaat over in Fieldlab)	30	
Verduurzaming		
Energie	15	
Regiocertificering	415	455
Drone en sensorttechnologie sierteelt	50	200
PPS Aaltjes	10	300
PPS Missing Link Hyacint	5	25
Kennis op Maat	5	59
verpakkingen/reststromen	10	
Circulariteit (PM = EDBD)		
Resilient Delta en Bollenscenario's	80	650
Onderwijs, arbeidsmarkt, ondernemerschap		
Human Capital Agenda en deelakkoorden	20	250
Onderwijsactiteiten	40	3,5
Vier de lente onderwijsprogramma	20	
Bollenjongens 2.0	15	85
FUTURE Bollenstreek	10	7,5
Ondernemersprogramma	30	10
Serious Game	10	
Huisvesting int. Medewerkers	PM	
	965	3185
Netwerk/kennisinbreng/communicatie/ Positionering		
Onderhouden netwerk opzet projecten, participeren in overleg/inbreng leveren, lobby	50	
Communicatie algemeen	40	
	90	
Algemene kosten		
Kosten algemeen	20	
Totaal	1075	3185
Inkomsten		
Gemeenten	180	
PHZ 3x 110	110	
EDBD eind 2024	101	
Bijdrage EDBD 2025	150	
Fieldlabsubsidie	114	
Regiocertificering bijdragen	420	
Regiodeal	PM	
Totaal	1075	

Greenport Duin- en Bollenstreek
Leidsestraat 130 F, 2182 DS Hillegom
info@greenportdb.nl • www.greenportdb.nl

f t i in

green
port
DUIN- EN
BOLLENSTREEK